EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.5.2015
COM(2015) 208 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

1. ÚVOD

Základem pro pomoc tureckému společenství na Kypru je nařízení Rady (ES) č. 389/2006[1] („nařízení o pomoci“). Nařízení ukládá povinnost každoročního podávání zpráv Radě a Evropskému parlamentu. Tato zpráva se týká roku 2014.

2. PLÁNOVÁNÍ POMOCI

Od roku 2006 do konce roku 2014 bylo na činnosti na základě nařízení o pomoci naplánováno 370 milionů EUR. V ročním programu na rok 2014 je k dispozici 32,96 milionu EUR[2]. Víceletý finanční rámec 2014–2020 poprvé poskytuje programu víceletý výhled v podobě stabilnějšího, ročního financování. Program pomoci je však dočasné povahy, přičemž jeho účelem je usnadnit znovusjednocení Kypru, a nařízení Rady (ES) č. 1311/2013[3], kterým se stanoví víceletý finanční rámec, umožňuje revizi v případě, že v období víceletého finančního rámce bude dosaženo znovusjednocení. Po společném prohlášení vedoucích představitelů kyperských Řeků a kyperských Turků z února 2014 Komise přislíbila, že vystupňuje své úsilí pomoci tureckému společenství na Kypru při přípravě na provádění *acquis*.

3. PROVÁDĚCÍ MECHANISMY

Program se realizuje v těch oblastech Kyperské republiky, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu a kde je používání *acquis* dočasně pozastaveno podle protokolu 10 smlouvy o přistoupení. Pomoc se poskytuje v prvé řadě přímým řízením ze strany Evropské komise, některé projekty jsou ale řízeny nepřímo Rozvojovým programem OSN (UNDP) a Britskou radou.

Komise pracuje ve zvláštním politickém, právním a diplomatickém prostředí. Aby se mohl program realizovat a byly dodrženy zásady řádného finančního řízení, jsou zapotřebí opatření *ad hoc*. U programů pomoci financovaných EU stanoví právní rámec rozvojové pomoci za normálních okolností dohody o financování uzavřené s vládou příjemce. Takové dohody však v případě pomoci tureckému společenství na Kypru nelze uzavřít a Komise se musí spoléhat na svůj úsudek, pokud jde o pravidla a podmínky, které lze na místě uplatnit. Řízení a zmírňování tohoto inherentního rizika je součástí odpovědnosti Komise a přijatá opatření zahrnují intenzivní sledování a podporu příjemců, upravené platební podmínky a pečlivý přístup k využívání bankovních záruk. Pomoc zahrnuje významnou částku ve formě grantové podpory, která vyžaduje řízení náročné na zdroje.

V zájmu zajištění úspěšného a udržitelného provádění v tomto prostředí se musí turecké společenství na Kypru plně angažovat v úsilí o sladění s *acquis*. Pro dosažení konečného cíle, jímž je znovusjednocení Kypru, je i nadále nezbytná spolupráce mezi společenstvími kyperských Turků a kyperských Řeků.

---

1 Úř. věst. L 65, 7.3.2006, s. 5.

2 Rozhodnutí Komise C(2014) 9366.

3 Úř. věst. L347, 2.12.2013, s.884.

Programový tým využívá kancelář EU na podporu programu (EUPSO), která se nachází v severní části města Nikósie. Zastoupení Komise na Kypru rovněž pořádá setkání, tiskové konference a semináře a informuje kyperskou veřejnost na celém ostrově, a to i o programu.

4. PROVÁDĚNÍ VE VYKAZOVANÉM OBDOBÍ

4.1. Obecný přehled

Očekával se pokrok v rozhovorech o řešení kyperské otázky, které byly obnoveny po společném prohlášení vedoucích představitelů v únoru. Komise byla připravena přizpůsobit program podle potřeby umožnit jakékoli dohody a dosažené dohody rozvíjet. Značného pokroku v jednání o řešení kyperské otázky ve vykazovaném období bohužel dosaženo nebylo. Komise pokračuje v provádění nařízení o pomoci s celkovým cílem podpořit znovusjednocení.

K významným událostem v roce 2014 patřilo uvedení nové nikosijské čističky odpadních vod obou společenství v obci Mia Milia / Haspolat do provozu. Na základě tří výzev k podávání návrhů vyhlášených Evropskou komisí na podporu rozvoje soukromého sektoru, rozvoje obcí a občanské společnosti bylo podepsáno přes 50 grantů. Stipendijní program, který byl v roce 2014 externě zajišťován Britskou radou, podpořil 115 studentů.

Opatření k budování důvěry, která podporují ochranu kulturního dědictví a Výbor pro pohřešované osoby, měla zvýšený dopad. Nový cyklus pomoci při provádění *acquis* financované nástrojem TAIEX, na němž se podílelo 60 odborníků z členských států, byl zahájen úvodním setkáním v Bruselu a řadou služebních cest na Kypr.

Stejně jako v posledních dvou letech bylo v roce 2014 vynaloženo značné úsilí o dokončení činností financovaných ze starších programů a dokončeno bylo 225 smluv. Na konci roku zbývalo 264 nedokončených smluv oproti 533 na konci roku 2011. To je odrazem převážně dokončeného značného objemu práce vyplývajícího z přidělení velmi velkých finančních prostředků na počátku provádění programu pomoci, zejména významného počtu grantů. Proto bylo možné program zjednodušit a zavést cílenější přístup při objemu, který je snadněji zvládnutelný.

Problematickou otázkou je smlouva na výstavbu kanalizace města Famagusta, kterou v prosinci 2013 ukončila Komise. Průběh sporu, který se řídí smluvními podmínkami FIDIC, zabral značnou dobu a ke konci roku 2014 byl ve fázi smírného narovnání. V tomto případě se ukázala důležitost role, kterou musí hrát turecké společenství na Kypru, aby bylo možné hladce provádět projekty a řešit spory.

Dříve bylo zablokováno inkaso některých bankovních záruk vydaných na místní úrovni. Opatření přijatá tureckým společenstvím na Kypru v roce 2013 (změny místních právních předpisů a jednostranné udělení zvláštního statusu pro EUPSO) považovala Komise za dostatečné k ochraně mechanismu pro řešení smluvních sporů a bankovních záruk. To umožnilo Komisi přikročit k podpisu grantů pro malé a střední podniky, které závisely na vyřešení problému s bankovními zárukami.

Zdroje poskytované podle nařízení o pomoci rovněž slouží k podpoře činností a v roce 2014 byla podepsána nová 24měsíční smlouva prodlužující poskytování kancelářské logistiky v kanceláři EUPSO do července 2017.

4.2. Pokrok podle jednotlivých cílů

Celkovým cílem programu pomoci je usnadnit znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru, přičemž zvláštní důraz je kladen na hospodářskou integraci ostrova, na zlepšování styků mezi oběma společenstvími a s EU a na přípravu na *acquis*. K plnění jednotlivých cílů nařízení o pomoci v roce 2014 byly vyvíjeny tyto činnosti:

4.2.1. Cíl 1: Rozvoj a restrukturalizace infrastruktury

V březnu se uskutečnilo velmi opožděné dílčí předběžné převzetí *telekomunikačního zařízení* Sítě nové generace a byla dokončena migrace vysílací části sítě. Plán, podle něhož mělo turecké společenství na Kypru oddělit poskytování služeb od provozování sítě, však realizován nebyl a plné liberalizace odvětví dosaženo nebylo.

V dubnu se uskutečnilo slavnostní otevření nové nikosijské *čističky odpadních vod* pro obě společenství v obci Mia Milia / Haspolat. Je to největší čistička odpadních vod na celém ostrově a slouží oběma společenstvím v Nikósii. Stavební práce byly provedeny prostřednictvím UNDP z prostředků jak Rady pro kanalizaci města Nikósie, tak EU. Cílem je, aby obě společenství vyčištěnou vodu opětovně používaly. Příslušné projekční práce začnou v roce 2015, avšak k tomu, aby byly práce naplánovány a provedeny, se obě společenství musí dohodnout, jak budou vodu sdílet.

EU také podporuje rozhovory o vytýčení trasy pro nový hlavní *kanalizační řad*, který nahradí stávající, bude napojen na čističku odpadních vod v obci Mia Milia / Haspolat a bude sloužit oběma společenstvím v Nikósii. Finanční prostředky na něj poskytne EU.

Většina zbývajících sanačních prací, které mají řešit problémy koroze a další obtíže v *čističce odpadních vod* v obci Morphou/Güzelyurt, byla provedena a vydání (konečného) osvědčení o provozu se očekává v roce 2015. Pro tuto čističku byl vypracován projekt opětovného využívání vody v zemědělství a nabídkové řízení se uskuteční v roce 2015.

V roce 2013 byla předána nová *čistička odpadních vod* ve Famagustě, avšak problémy s korozí si vyžádaly aplikaci nátěru nebo nahrazení některých komponent během lhůty na hlášení závad, která trvá i v roce 2015.

Se zúčastněnými stranami se uskutečnily rozsáhlé konzultace o stanovení koncepce významné technické pomoci pro další posílení kapacity tureckého společenství na Kypru v odvětví vodního hospodářství, odpadních vod a nakládání s odpady. Na to by měly být počátkem roku 2015 uzavřeny smlouvy.

V oblasti nakládání s *pevnými odpady* je nezbytné přijmout opatření k rozšíření kapacity skládky v obci Koutsoventis/Güngör o další „sekci“, jak bylo plánováno v návrhu projektu. To se předpokládalo v programovém období 2014. K omezení a úplnému ukončení nekontrolovaného ukládání odpadů je nutné soustředěné úsilí v tomto odvětví. Poskytování další pomoci při dokončení a realizaci hlavního plánu pro pevné odpady, jak požaduje *acquis* EU, začne v roce 2015.

Pokud jde o *ochranu přírody*, byla podepsána smlouva s UNDP o dokončení informačních a správních středisek ve čtyřech zvláště chráněných přírodních územích. Stavba těchto budov byla v roce 2011 zastavena po ukončení smlouvy. Zatím nebyl možný další postup a v důsledku nevyřešeného sporu s bývalým zhotovitelem přetrvává u partnerských stran tureckého společenství na Kypru váhání. Kromě toho projekt musí být šetrný vůči životnímu prostředí a s tureckým společenstvím na Kypru musí být dosaženo dohody o podrobnostech projektu.

4.2.2. Cíl 2: Podpora sociálního a hospodářského rozvoje

Na základě třetí výzvy k předkládání návrhů (v hodnotě 3 milionů EUR) pro *rozvoj obcí* bylo podepsáno 7 grantových smluv. Cílem je pečovat o statky přírodního a nehmotného kulturního dědictví, zlepšit základní obecní služby a posílit sociální soudržnost a místní správu ve venkovských oblastech. Ze 37 grantů udělených na základě dřívějších programů rozvoje obcí bylo 13 ukončeno v průběhu roku 2014 a na 12 se dále pracovalo.

S cílem podpořit *konkurenceschopnost malých a středních podniků* bylo v rámci výzvy v hodnotě 5 milionů EUR podepsáno 40 grantů na pomoc malým a středním podnikům při jejich modernizaci se složkou pro začínající podniky. Bylo dokončeno mapování trhu pro zpracování potravin a ekoturistiku a byly určeny případné nikové výrobky.

Byla poskytována další technická podpora aktérům *rozvoje venkova* v oblasti zdraví rostlin, diverzifikace plodin, ekologického zemědělství a podpory při realizaci grantů. Pro celý ostrov je důležitý boj proti poškozování úrody oliv vrtulí velkohlavou. V této věci Komise usnadnila kontakty mezi oběma společenstvími a podpořila první festival oliv obou společenství, ačkoli v důsledku politické choulostivosti byl jeho dopad toho omezený. V roce 2014 byla podepsána nová smlouva na projekt systému pro likvidaci vedlejších produktů živočišného původu. V roce 2014 bylo zahájeno nabídkové řízení ohledně poskytování technické pomoci pro eradikaci nákaz zvířat. Příslušná smlouva by měla být podepsána v prvním čtvrtletí 2015.

Pokud jde o odvětví *vzdělávání*, všech deset grantů pro školy, podepsaných koncem roku 2013, bylo ve fázi realizace. Toto je pátý program (v hodnotě 0,7 milionu EUR) v této oblasti a podporuje moderní metody výuky a společné projekty mezi oběma společenstvími. V severní části Kypru jsou prostředky pro školy velmi omezené a granty EU jsou pro rozvoj v mnoha případech životně důležité.

Po dokončení projektu *odborného vzdělávání a trhu práce* (VETLAM) v roce 2012 a vyhodnocení odvětvových činností se uskutečnilo nabídkové řízení ohledně pokračovacího projektu (VETLAM II) věnovaného rozvoji a podpoře systémů odborného vzdělávání a přípravy, celoživotnímu vzdělávání a aktivním opatřením na trhu práce.

V roce 2014 byl dokončen významný program (v hodnotě 9,8 milionu EUR) modernizace městské a místní infrastruktury, fáze 2, který prováděl UNDP. Tento sedmiletý program měl mnoho prvků, včetně prací na otevření sedmého přechodu Limnitis/Yeşilırmak, bezpečnostních opatření pro budovy u přechodu Ledra/Lokmaci, nahrazení vodovodního potrubí obsahujícího azbest v Nikósii, kulturních akcí, jakož i malých grantů na činnosti zaměřené na informovanost o životním prostředí v regionu Karpasia/Karpaz.

Útvar řízení projektů, zaměřený na podporu příjemců grantů, existuje od roku 2008 a jeho účelem je zvýšení účinnosti a správnosti provádění, například ověřováním potenciálně nezpůsobilých výdajů. Smlouva vypršela v prosinci a smlouva na nový útvar řízení projektů byla podepsána na konci roku 2014.

Hospodářský pokrok byl sledován prostřednictvím svěřeneckého fondu Světové banky a byly vypracovány odborné zprávy. Činnost byla na konci roku 2014 téměř dokončena. Tato práce je obzvláště důležitá s ohledem na mandát podle nařízení o pomoci k posílení hospodářského rozvoje. Připravuje se nová smlouva se Světovou bankou.

4.2.3. *Cíl 3: Podpora usmíření, opatření na posilování důvěry a podpora občanské společnosti*

Výbor pro pohřešované osoby, podporovaný prostřednictvím dohody o příspěvcích s UNDP, dosáhl zatím nejvyššího počtu případů identifikace „pohřešovaných“ (157) za rok. Z celkového počtu 2001 pohřešovaných bylo dosud 948 exhumováno a 564 bylo geneticky identifikováno a navráceno svým rodinám. Práce v terénu se stává obtížnější, neboť nové informační zdroje jsou vzácné a případné zbývající hroby jsou méně přístupné. Během roku 2014 byly ostatky zjištěny pouze v 17 % odkrytých lokalit, ačkoli v roce 2014 byl umožněn přístup do druhé oblasti, která byla dříve kvůli přítomnosti turecké armády nepřístupná. V červenci dva vedoucí kyperští představitelé navštívili antropologickou laboratoř a společně se obrátili na svědky s výzvou, aby se přihlásili a poskytli informace. Komunikace je důležitou součástí práce Výboru pro pohřešované osoby. Na základě nařízení o pomoci bude poskytnuta pomoc pro představení výstavy, která dokumentuje obtížnou práci společných skupin vědců z obou společenství a která byla uspořádána v dubnu v Nikósii, na dalších místech na Kypru i jinde. Přibližně 70 % všech finančních prostředků Výboru pro pohřešované osoby bylo poskytnuto na základě nařízení o pomoci. V prosinci byla s UNDP podepsána nová dohoda o pověření v hodnotě 2,6 milionu EUR.

Ochrana kulturního dědictví, podporující technický výbor obou společenství pro kulturní dědictví, zdárně pokračovala: byly dokončeny práce na mešitě Mustafa Pasha (dříve kostel Stavros) ve městě Famagusta, hamamu (středověkých tureckých lázních) v obci Pafos a na kostele Agios Nikolaos ve vesnici Syrianochori/Yayla. Byla ukončena druhá fáze prací na mešitě Deneia/Denya. Dopad tohoto projektu je velmi důležitý z hlediska budování důvěry mezi oběma společenstvími. V červenci byly přiděleny dodatečné prostředky ve výši 1,3 milionu EUR na další význačné památky v historickém centru Famagusty, tj. obnovení části hradeb mezi Othellovou věží a věží Arsenal, první fázi zajištění přístupu návštěvníků k bráně Ravelin Land Gate a konzervační práce na baště Martinengo. V mnoha případech je důležité zasáhnout co nejrychleji, aby se předešlo dalšímu zhoršování stavu. Nová dohoda o pověření (fáze 3 v rámci tohoto programu) týkající se finančních prostředků ve výši 1,4 milionu EUR byla s UNDP podepsána v prosinci, čímž celková dosavadní podpora EU pro ochranu kulturního dědictví dosáhla 6,7 milionu EUR.

Za účelem posílení občanské společnosti kyperských Turků, usmíření a budování důvěry bylo v roce 2014 podepsáno deset nových grantů v rámci čtvrté výzvy *Kyperská občanská společnost v akci* (2,5 milionu EUR). Podpořena byla spolupráce při ochraně životního prostředí, ochraně lidských práv a zapojování do kultury a sportu. Bylo zahájeno nabídkové řízení na poskytování technické pomoci sektoru občanské společnosti doplňující podporu prostřednictvím grantů.

4.2.4. *Cíl 4: Přiblížení tureckého společenství na Kypru k EU*

Školní rok 2014/2015 byl prvním rokem, na který se vztahovala dvouletá dohoda o pověření podepsaná v roce 2013 s Britskou radou týkající se řízení *stipendijního programu*, který umožňuje studentům, výzkumným pracovníkům a odborníkům ze společenství kyperských Turků studovat v zemích EU. V prvním roce se při provádění této externě zajišťované akce vyskytly jisté obtíže. Nicméně v tomto programu bylo v roce 2014 uděleno 115 grantů. Velká pozornost byla věnována informování studentů o příležitostech mimo Spojené království, aby se podpořily kontakty tureckého společenství na Kypru s dalšími evropskými kulturami. Na základě dřívější výzvy vztahující se na školní rok 2013/2014 přímo Komise udělila dalších 20 grantů.

V roce 2013 byl ukončen první projekt *Infopoint*, jehož cílem bylo informovat veřejnost o programu pomoci a politikách EU a zvýšit obecné znalosti o EU prostřednictvím seminářů, pracovních setkání a akcí ke zviditelnění. V prosinci byla na *Infopoint* podepsána nová smlouva o poskytování služeb se stejným mandátem.

4.2.5. Cíle 5 a 6: Příprava tureckého společenství na Kypru na zavedení a provádění acquis

Nástroj Komise pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX) pomáhá připravovat turecké společenství na Kypru na provádění *acquis* po vyřešení kyperské otázky. V roce 2014 byla pomoc zaměřena na 16 hlavních oblastí či „sektorů" *acquis*. V roce 2014 se uskutečnil další výběr odborníků ze členských států EU, ale v důsledku opožděného dosažení shody s příjemci ohledně výběrového řízení byl celkový počet akcí v roce 2014 (221) nižší než v předchozích letech. Akce nástroje TAIEX zahrnovaly vzdělávací kurzy, pracovní setkání, studijní cesty a právní poradenství.

Příprava tureckého společenství na Kypru na budoucí uplatňování *acquis* je i nadále omezená, brání jí stále nízká míra přijetí právních předpisů zaměřených na sladění s *acquis*, omezená kapacita pro tvorbu právních předpisů a neúplné provádění právních předpisů. V roce 2014 však byly přijaty důležité právní předpisy týkající se potravin a krmiv a bezpečnosti výrobků; práce na právních předpisech pokračovala a v druhé části roku byla urychlena.

Pokračovala podpora obchodu přes demarkační linii (nařízení Rady č. 866/2004). Odborníci z členských států EU prováděli pravidelné rostlinolékařské kontroly brambor a citrusových výrobků. Nezávislí odborníci také vypracovali aktualizovaný seznam plavidel, s jejichž úlovky lze obchodovat přes demarkační linii.

4.3. Finanční plnění (smlouvy a platby)

4.3.1. Uzavírání smluv

Závazky v roce 2014 činily 26,5 milionu EUR. Řada zadávacích řízení, zejména na technickou pomoc, bude dokončena začátkem roku 2015. Po značném úsilí o uzavírání smluv v posledních třech letech, zjednodušení programu a externalizaci akcí by se procentní podíl závazků v roce 2015 měl dále zvýšit, a odpovídat tak více částce na roční programy.

4.3.2. Platby

Platby v roce 2014 činily 21 milionů EUR. Očekává se, že s rostoucím objemem závazků se budou platby zvyšovat.

4.4. Sledování

Komise přímo odpovídá za provádění většiny projektů (přímé řízení). Úroveň dozoru vykonávaného pracovníky Komise je vysoká a zahrnuje namátkové kontroly, jakož i místní setkání a řídící výbory. Specializovaný útvar správy programu sleduje provádění grantů pro rozvoj obcí, malé a střední podniky a venkovské podniky a poskytuje podporu příjemcům grantů. Logistika nástroje TAIEX je sledována prostřednictvím on-line systému řízení nástroje TAIEX.

4.5. Audit a kontroly

Dokumentace řady zakázek (na poskytování služeb, provádění prací a dodávky zboží) financovaných na základě programu pomoci byla rovněž podrobena auditu *ex post*. Návrh závěrečné zprávy byl vydán na konci roku 2014. Nebyly oznámeny žádné významné chyby a není třeba provádět žádné opatření.

Útvar interního auditu uskutečnil v roce 2013 audit „společného řízení“, aby posoudil systémy vnitřní kontroly Generálního ředitelství pro rozšíření. Předmět tohoto auditu zahrnoval projekty financované na základě programu pomoci. Doporučení týkající se provozní kontroly, posuzování rizik a sledování byla realizována.

4.6. Hodnocení

Hodnocení nástroje TAIEX bylo v roce 2014 dokončeno přijetím doporučení k metodám pro stanovení priorit, ke kontrolám kvality, k stanovení etapových cílů a respektování absorpční kapacity. V předešlých dvou letech 2012 a 2013 bylo vyvinuto značné úsilí o hodnocení na sektorové a programové úrovni a opatření již byla přijata nebo začleněna do plánování: posuzují a vylepšují se ukazatele v rámci programu jako celku; v roce 2015 začnou pracovat poradci, pokud jde o kapacitu odvětví hospodaření s vodou a nakládání s pevnými odpady a také posilování organizací občanské společnosti; podpora nástrojem TAIEX byla posílena novými projektovými akčními plány a dalšími odborníky.

Argentinská organizace Equipo Argentino de Antropologia Forense, kterou Výbor pro pohřešované osoby vyzval k pravidelnému posuzování výkonnosti výboru, navrhla zlepšení v zájmu efektivního fungování výboru.

4.7. Informace, publicita a zviditelnění

V roce 2014 se uskutečnilo 53 akcí ke zviditelnění, zejména otevření nové nikosijské čističky odpadních vod obou společenství v obci Mia Milia / Haspolat, slavnosti u příležitosti dokončení obnovy kostela Agios Nicolaos ve vesnici Syrianochori/Siryanohoro/Yayla a mešity Deneia/Denya a velká akce zaměřená na rodiny pohřešovaných osob s názvem Hledáme své pohřešované, která měla zvýšit povědomí o práci Výboru pro pohřešované osoby.

U příležitosti Dne Evropy byl v severní části Nikósie s účastí zastoupení Komise v Nikósii uspořádán festival. Zastoupení distribuovalo několik tiskových zpráv o akcích programu v tureckém, řeckém a anglickém jazyce.

4.8. Konzultace s vládou Kyperské republiky

Uskutečnily se pravidelné schůzky se zástupci vlády Kyperské republiky, zejména během návštěv vysokých představitelů Komise na ostrově. Komise se i nadále spoléhá na její spolupráci při ověřování majetkových práv a také pravidelně jedná se stálým zastoupením v Bruselu.

5. ZÁVĚRY

Komise i nadále poskytuje pomoc při plnění hlavního cíle nařízení, kterým je *usnadnit znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru*, nicméně vyřešení kyperské otázky bude dosaženo politickým dialogem, který Komise podporuje. V tomto procesu nebylo v roce 2014 dosaženo významného pokroku, Komise je ale připravena okamžitě reagovat na vývoj událostí, který bude mít podporu obou společenství. Mandát podle nařízení o pomoci zůstává v platnosti a Komise pokračuje v práci na plnění cílů, které jsou v něm uvedeny. Značná část pomoci přispívá k hospodářskému rozvoji, a to buď přímo granty pro soukromý sektor, nebo nepřímo lepší infrastrukturou, telekomunikacemi, kvalitou produktů, rozvojem lidských zdrojů či velmi důležitou přípravou na zavádění *acquis*.

Provozní problémy na místní úrovni mohou být v některých oblastech velmi vážné vzhledem k malé kapacitě příjemců a nedostatku místních zdrojů, což omezuje zapojení tureckého společenství na Kypru. Komise se však nemůže vzdát působení v oblastech, které představují základní prvky *acquis* a jsou zásadní pro hospodářský a sociální blahobyt občanů EU.

Celkový obraz investicí do infrastruktury je takový, že řízení zakázek je obtížné, předávání, provoz, údržba a zajištění udržitelnosti jsou problematické a podpora „po dodání“ je často nezbytná. Rozvoj infrastruktury však zaujímá význačné místo v nařízení o pomoci a realizuje se velké množství projektů, zejména v souvislosti s životním prostředím.

Rozsáhlé provádění projektů na základě nařízení o pomoci začalo v praxi v roce 2009 a během pěti let, které do té doby uplynuly, získali příjemci i Komise řadu poznatků. Přestože jsou cíle nařízení o pomoci velmi obsáhlé, důsledný přístup Komise a zaměření na hlavní témata přinesly hmatatelné výsledky. Mnoho programů, včetně opatření k budování důvěry a grantových programů určených také pro subjekty v soukromém sektoru, školy a obce, dosáhlo značného uznání a mělo významný dopad. Dobrou odezvu má a značné viditelnosti dosáhl zejména stipendijní program.

Míra důvěry k EU a kladný postoj tureckého společenství na Kypru k EU, doložené průzkumy *Eurobarometru*[4], jsou ve srovnání s EU jako vysoké, avšak udržování viditelnosti EU a komunikace s tureckým společenstvím na Kypru jako občany EU je důležitou hybnou silou v procesu celkového urovnání.

[4] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_arch_en.htm